

مدیریت دانش سازمانی

تالیف

عباسی خاکپور

عضویت علمی دانشگاه ملایر

انتشارات آمار فکر

تهران - ۱۳۹۳

www.ketab.ir

سرشناسه	: خاکپور، عباس، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت دانش سازمانی / تألیف عباس خاکپور؛ ویراستار عباس خاکپور، قنبری.
مشخصات نشر	: انتشارات آثار فکر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۸ ص.
شابک	: 978-60-7492-077-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: مدیریت دانش
موضوع	: کارآمدی سازمانی / مدیریت
شناسه افزوده	: قنبری، سیروس، ۱۳۴۶ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ۴م ۱۵خ / HD۳۰/۲
رده بندی دیویی	: ۴۰۳۸/۶۵۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۵۵۷۷۷۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تألیف: عباس خاکیپور

ویراستار علمی: سیدوس قاسمی

ناشر: انتشارات آثار فا

صفحه آرا: منیر السادات حبیبی

چاپ اول: ۱۳۹۳

تیراژ: ۵۰۰ جلد

چاپ و صحافی: تایماز

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۹۲-۰۷-۹

تهران: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان وحید نظری - پلاک ۹۹

تلفن: ۶ - ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲ / همراه: ۰۹۱۲۲۰۰۲۵۵۷

نمایندگی فروش ۱: تهران - خیابان انقلاب - شماره ۱۲۱۲ - فروشگاه گوتنبرگ

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت ۱۲۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

۵	پیش‌گفتار
۱	مقدمه
۷	فصل اول : دانش و دانش سازمانی
۵	مقدمه
۹	ضرورت آشنایی با ماست طبقه‌بندی دانش در مدیریت دانش
۱۰	تعاریف و مفاهیم دانش
۱۲	طبقه‌بندی دانش
۱۴	پیوستار دانش ضمنی - دانش عینی
۱۷	پیوستار دانش شخصی - دانش اجتماعی
۱۸	دانش رویه‌ای - اظهاری دانش
۱۹	پیوستار دانش عام - خاص (توزیع شده - توزیع نشده)
۲۲	پیوستار دانش زمینه‌ای - وظیفه‌ای
۲۳	پیوستار دانش قطعی (اطمینان) - عدم قطعی (عدم اطمینان)
۲۴	پیوستار دانش صحیح - غلط
۲۴	سایر انواع دانش
۲۶	معرفت‌شناسی مدیریت دانش
۲۶	رابطه مدیریت دانش و معرفت‌شناسی
۲۹	بینش‌های فلسفی مناسب مدیریت دانش
۳۱	خلاصه و نتیجه‌گیری از فصل اول
۳۱	منابع فصل اول

فصل دوم: مفاهیم و سیر تحول مدیریت دانش سازمانی..... ۳۵

مقدمه..... ۳۷

تعاریف مدیریت دانش..... ۳۷

از مدیریت داده تا مدیریت دانش..... ۴۱

تاریخچه مدیریت دانش سازمانی..... ۴۴

نسل‌های مدیریت دانش سازمانی..... ۴۹

منابع فصل دوم..... ۵۲

معرفی برخی مجلات معتبر مدیریت دانش..... ۵۴

فصل سوم: مدل‌های و نظریه‌های مدیریت دانش سازمانی..... ۵۵

مقدمه..... ۵۷

مدل مدیریت دانش پست (۱۹۹۸)..... ۵۸

مدل مدیریت دانش لوناک و ناکی (۱۹۹۵)..... ۶۱

مدل معنا بخشی مدل دانش و (۱۹۹۸)..... ۶۶

مدل شش بعدی مدیریت دانش پرز و ایلکاتومی (۲۰۰۱)..... ۶۸

مدل مدیریت دانش رنه جانسون (۲۰۰۰)..... ۷۰

مدل ایجاد و کاربرد دانش ویگ (۱۹۹۳)..... ۷۲

مدل دانش شناسی وان کروگ و روس (۱۹۹۵)..... ۷۶

مقایسه و جمع‌بندی مدل‌ها..... ۷۷

منابع فصل سوم..... ۸۱

فصل چهارم: چرخه‌های مدیریت دانش سازمانی..... ۸۳

مقدمه..... ۸۵

چرخه عمومی مدیریت دانش در سازمان..... ۸۵

چرخه چهار حلقه ای مدیریت دانش..... ۸۷

چرخه مدیریت دانش مه‌یر و زاک..... ۸۸

چرخه مدیریت دانش اودل و گراسیون..... ۹۱

چرخه مدیریت دانش بیکوویتز و یلیام..... ۹۲

چرخه مدیریت دانش مک‌الروی..... ۹۶

۹۸.....	چرخه مدیریت دانش استیو هالس
۹۹.....	چرخه حیات دانش بیرکین شاو و شیهان
۱۰۲.....	چرخه مدیریت دانش ویگ
۱۰۵.....	مقایسه چرخه‌های مدیریت دانش سازمانی و ارائه یک مدل یکپارچه
۱۱۰.....	معرفی چرخه جامع مدیریت دانش سازمانی
۱۱۹.....	سنجش فرایندهای مدیریت دانش سازمانی
۱۲۶.....	منابع فصل چهارم
۱۲۹.....	فصل چهارم: عوامل موثر بر توفیق مدیریت دانش: مدل‌ها و تجارب پژوهشی

بخش اول: مدل‌های توفیق مدیریت دانش سازمانی

۱۳۴.....	مدل توفیق مدیریت دانش اطلاعاتی
۱۳۵.....	زنجیره ارزش دانش: مدل‌های برونی و داخلی
۱۳۶.....	مدل موفقیت مدیریت دانش: مدل‌های ادیسکول و ادیسکول
۱۳۸.....	مدل‌های موفقیت سیستم‌های مدیریت دانش: مدل‌های اطلاعاتی
۱۳۹.....	مدل جنکس و اولفمان
۱۴۲.....	تحلیل و ارزیابی مدل مایر

بخش دوم: مروری بر سوابق پژوهشی مدیریت و سیستم‌های مدیریت دانش

۱۵۲.....	خلاصه فصل پنجم
۱۵۲.....	منابع فصل پنجم
۱۵۵.....	فصل ششم: کاربرد تفکر سیستمی در مطالعات مدیریت دانش سازمانی
۱۵۶.....	مقدمه
۱۵۸.....	تفکر سیستمی و معرفت‌شناسی مدیریت دانش
۱۶۱.....	کاربرد تفکر سیستمی در مدیریت دانش سازمانی
۱۶۲.....	مدیریت دانش به عنوان یک سیستم
۱۶۳.....	مفاهیم موجود در سیستم مدیریت دانش
۱۶۴.....	خرده سیستم‌های سیستم مدیریت دانش

۱۶۴	خرده سیستم دانش بران
۱۶۵	خرده سیستم فرایندها
۱۶۶	خرده سیستم فناوری
۱۶۷	خرده سیستم های متعامل
۱۶۷	خرده سیستم ساختار
۱۶۷	خرده سیستم مدیریت عالی سازمان
۱۶۸	فرا سیستم های سیستم مدیریت دانش
۱۶۸	فرا سیستم محیط و فرهنگ سازمانی دانش مدار
۱۷۱	فرا سیستم محیط بیرونی سازمان
۱۷۲	فرای مدیریت دانش با تفکر سیستمی
۱۷۴	بحث نتیجه گیری
۱۷۵	منابع فصل ششم
۱۸۱	پیوست ها: آشنایی با شاخه های مدیریت دانش
۱۸۳	اندیشمندان و مشاهیر مدیریت دانش
۱۸۳	پیتر دراگر
۱۸۴	دراگر و رشته مدیریت
۱۸۷	دراگر و مدیریت دانش
۱۸۹	ایکی جیرو نوناکا
۱۸۹	نوناکا و مدیریت دانش
۱۹۳	سایر اندیشمندان مدیریت دانش
۱۹۴	انجمن های مدیریت دانش
۱۹۵	منابع پیوستها

«چنین گفت پیغمبر راستگوی زگهواره تا گو دانش بجوی»

حکیم فردوسی

پیشگفتار

دانش مفهومی است بسیار پیچیده که وجه تمایز جوامع انسانی با جوامع حیوانی است. هر چه اهمیت دانش در همه اعصار و قرون و در متون و منابع متعدد به کرات مورد تاکید قرار گرفته است، اما اهمیت دانش هیچ گاه به اندازه امروز ملموس و محسوس نبوده است. امروز دیگر قدرت، در داشتن سرزمین، آب، خاک، سرمایه و نیروی انسانی نیست بلکه قدرت واقعی از آن صاحبان دانش و سرمایه فکری است. دانش موتور تولید کننده در اقتصاد و افزایش دهنده سرانه درآمد ملی کشورهاست. امروزه رقابت اقتصادی در بین سازمان‌ها و کشورها توسعه یافته بر میزان تسلط بر دانش و استفاده از آن است. مشاغلی که مبتنی بر دانش هستند روز به روز افزوده‌تر می‌شوند. به عبارت دیگر خود دانش موجب اشتغال بوده و علاوه بر آن موجب کاهش هزینه‌های تولید کالاها و خدمات می‌شود. دانش همچنین موجب ارتقاء و پیشرفت کالاها و خدمات گردیده و امکان پاسخگویی سریع‌تر به نیازهای بازار را فراهم می‌کند. بیهوش‌ها نشان می‌دهد که سازمان‌های بزرگ و رقابتی سرمایه‌گذاری‌های زیادی را در مدیریت دانش و پروژه‌های مرتبط با آن انجام می‌دهند. این سرمایه‌گذاری‌ها در جهت تولید، تسهیم و کاربرد دانش با هدف ایجاد ارزش یا ارزش افزوده صورت می‌گیرد. اگرچه اهمیت دقیق دانش در معادلات اقتصادی در کشورها و سازمان‌های مختلف به سادگی قابل محاسبه نیست و آمارهای دقیقی در این مورد نمی‌توان تولید کرد ولی همه اندیشمندان این حوزه اتفاق نظر دارند که سهم دانش در اقتصاد رقابتی روز به روز افزون‌تر می‌شود. فروش محصولات کشاورزی و معدنی به صورت خام، فله‌ای و اولیه، از ویژگی‌های سازمان‌ها و کشورهایی است که نظام اقتصادی آنها مبتنی بر اقتصاد دانش نیست.

بسیاری از محصولات کشاورزی و معدنی در کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه به صورت خام و فله‌ای به کشورهای صنعتی و توسعه یافته صادر می‌شود. از همین محصولات و مواد وارداتی در این کشورها سازمان‌های اقتصادی که دانش رقابتی را در امر بازتولید، بازاریابی، بسته‌بندی و ... دارند شود سرشاری را به دست می‌آورند. تولید و صادرات حجم عظیمی از کالاها و مواد اولیه با عواید کم، استراتژی کارآمد و اثربخشی در اقتصاد رقابتی امروز نیست. اقتصادهای دانش بنیان استراتژی خود را بر تسلط بر دانش کالاها و خدمات رقابتی (برای مثال اقتصاد دارو، نانو و...) بنا نهاده‌اند. لذا از ویژگی‌های سازمان‌های دانش بنیان تولید، حفظ و کاربرد دانش رقابتی است.

مفاهیم مدیریت دانش، جامعه دانشی، اقتصاد دانش، دانش بران، شهرهای دانشی، فرهنگ دانش، مدیریت سازمان‌های دانش بنیان، سازمان‌های کاوشگر و مفاهیم مشابه امروز در مباحث مدیریت و توسعه، چه در سطح کلان و چه در سطح خرد، بخش وسیعی از ادبیات جدید این علم را هم در مبانی تئوریک و هم در پژوهش‌های بنیادی و کاربردی به خود اختصاص داده‌اند. مجلات، مقالات و کنفرانس‌های متعدد در زمینه مدیریت دانش روز به روز در حال گسترش است. اگر چه مفهوم مدیریت دانش سابقه زیادی در متون سازمان و مدیریت دارد اما تا پیش از نظر و تجربی زیادی در بسط این حوزه علمی صورت گرفته است و مدیریت دانش علاوه بر آنکه به عنوان موضوعی میان رشته‌ای و بین رشته‌ای مورد بررسی علوم و فنون خود به عنوان یک حوزه علمی مستقل در دانشگاه‌های معتبر جهان در مقاطع مختلف تدریس می‌شود.

این کتاب به عنوان یک منبع علمی برای مدیران سازمان‌ها، دانشجویان و پژوهشگران گرایش‌های مختلف رشته‌های علوم تربیتی، علم اطلاعات، فناوری اطلاعات، مدیریت، کارآفرینی، علوم کامپیوتر و مهندسی صنایع قابل استفاده است. همان‌گونه که در این کتاب نیز مشهود است مدیریت دانش موضوعی فنی-اجتماعی است که غفلت از هر کدام از ابعاد فنی یا اجتماعی آن موجب فقدان درک درست از مدیریت دانش، سیستم‌ها و پیچیدگی‌های آن می‌شود و فقط با یک دیدگاه نظام‌مند

است که می‌توان به یک رویکرد مفید در مطالعه مدیریت دانش دست یافت. بررسی تحول، فرایندها، کارکردها و عوامل توفیق سیستم‌های مدیریت دانش با یک چنین رویکردی اگرچه بسیار حیاتی و ارزشمند است اما پیچیدگی‌ها و ظرافت‌های خاص خود را داراست و توانمندی و دانش مبسوطی را هم در زمینه‌های اجتماعی - انسانی و هم در زمینه‌های فناوری می‌طلبد. لذا اگرچه این کتاب سعی می‌کند رویکرد نظام‌مند به مدیریت دانش را تمرکز اصلی خود قرار دهد اما همانند هر کار علمی دیگر خالی از نقص و اشکال نیست.

عباس خاکپور

۱۳۹۳

A_khakpour@sbu.ac.ir